

tarsak, bugüne değin MHP'ye hâkim olan klasik şoven - milliyetçi para - faşistler ekibine karşı bir hareketin organı olduğunu söyleyebiliriz. Bu, MHP içinde, bu tip partilerdeki gizli ve üstte sürdürülen sırtlan kavgasının dışı vurmasını mı göstermektedir?

ÜCRET

Alpaslan Işıklı
Doğan Yayınevi,
137 sayfa, 10 Lira

Geçtiğimiz Mart ayında Alpaslan Işıklı'nın *Ücret* adında bir kitabı yayımlandı. Yazarın daha önce yayınladığı *Sendikacılık ve Siyaset*'in boyutlarında değil *Ücret*. Değişik bir yarar sağlamak amacıyla yazıldığı anlaşılıyor. Önümüzdeki dönemin sendikal mücadelesinde her an işe yarayacak, dolayısıyla her an el altında bulundurulması gereken bir kitap. Bilimi, basitleştirme çabası içinde sulandırmadan ve doğrudan doğruya işçinin hizmetine sunan bir çalışma. Bu özellikleriyle, yalnız belli bir bilgi ürünü değil, aynı zamanda belli bir zihniyetin, tutumun da ürünü.

Kitap, ücret konusunun tartışılmasına *akademik düzeyde* bir yenilik getirmiyor belki. Çünkü amacı bu düzeyde bir etki sağlamak değil. Ama akademik düzeyde yürütülen tartışmaların özünü çok anlaşılır bir özetlemeyle günün sorularına bağlıyor ve böylece önümüzdeki dönemin ücret mücadelesine bir yandan tarihî, bir yandan da gereğince akademik bir arka-plan hazırlıyor. Ücretin tarihi gelişmesini kısaca anlattıktan sonra teorik incelemesini yapıyor ve bugünün Türkiye'sindeki somut durumunu çiziyor.

Giriş bölümünde ücret'in kapitalist sistemdeki gelirler arasında yeri ve iş-gücünün

kiralınması olarak tanımlanmış. İkinci bölümde iş-gücünün ücret-öncesi biçimlerinin, yani kapitalist sisteme gelinceye kadar insan emeğinin kullanım ve tezahür biçimlerinin tarihçesi çizilmiş. Üçüncü bölüm kapitalist sistemin özünü, yani ücretin içinden artık-değerin nasıl çıkarıldığını anlatıyor. Böylece, tarihi gelişmeden, teorik tanım düzeyine geliniyor. Artık-değerin farklı gerçekleşme biçimleri gösteriliyor. Bundan sonra (dördüncü bölümde) kapitalist sistemin ücretliler için yarattığı açmazlar, bu sistemin iş-gücüne hazırladığı tuzaklar ve işsizliğin, ücret düşüklüğünün, sistemin *aksaması* olarak değil, sistemin *yapısal parçası* olarak açıklanması geliyor.

Beşinci bölüm dünyadaki eşitsiz gelişme ile, gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler arasındaki ücret dengesizliğini, bunun yarattığı bazı politik sonuçları ve bütün bunların teorik düzeydeki tartışmalarını özetliyor. Bu konular, emperyalizmin yapısıyla da doğrudan doğruya ilgili. Işıklı, burada kesin yargılar getirmiyor, durumun oldukça nesnel ve olgusal bir sergilemesini yapıyor.

Kitabın daha sonraki bölümleri işçi sınıfının ekonomik mücadelesine ilişkin somut bilgiler üstüne. Bu bölümlerde hem aydınlatıcı ve yol gösterici teorik açıklamalar, hem de Türkiye'de ücretlerin durumuyla ilgili genel sayısal veriler ve bilgiler var. Kitabın sonuna, ücretler ve geçim endeksleri üstüne, 1958 ile 1973 arasındaki yılları kapsamına alan bir istatistik eklenmiş.

Alpaslan Işıklı'nın kitabı Türkiye'de ihtiyaç duyulan bazı bilgiler vermekle kalmayıp daha önemli bir ihtiyaç olan bir tutuma da örnek sağlıyor. Türkiye'nin önümüzdeki günlerinde gelişecek bir eğilimi, işçi sınıfının ekonomik mücadelesini tesbit ediyor. Bu

mücadelede gerekli olacak somut bilgileri topluyor. Ne bilimsellikten ne de anlaşılır olmaktan taviz vermeksizin, özellikle işçiler ve sendikalar için yararlı, ama herhangi bir solcu aydınının da bilgilerine çeki düzen getirecek bir eseri ortaya çıkarıyor. Ücret çevresinde odaklaşmış bir tarihî ve teorik kesiti, yerli bir bakış açısından, yerli ve gündelik ihtiyacın açısından ele alıyor. Kitabı, bu nedenlerle, ıddiasız görünümünün çok ötesine varan bir değer taşıyor.

MURAT BELGE

FAŞİZM VE BÜYÜK SERMAYE

Daniel Guerin
(Çeviren B. Tanör)
Suda Yayınları,
474 sayfa, 25 Lira

İlk baskısı 1936, ikinci baskısı 1945'de yapılmış olan kitabın ikinci baskıya önsözünde yazar, faşizm ve faşizme karşı mücadele konusundaki tezini açıklıyor. Tez, bu konudaki klasik görüşle esasta çelişmiyor: Faşizm, tekelci burjuvazinin (büyük sermaye) aracıdır. Ancak yazar daha da ileri giderek faşizmi asıl yaratan ve zorunlu görevin büyük sermayenin «ağır sanayi» kolu olduğunu ispat etmek istiyor. Bu teze göre hafif sanayi, faşizm iktidara gelinceye kadar bir ölçüde tarafsız, hattâ faşizme karşıdır (s. 25).

Butezin pratikte hangi açmazlarla karşılaşabileceği yazarı ilgilendirmiyor. Çünkü hernekadar böylesine bir ayırım (ağır-hafif) kağıt üzerinde mümkün ise de sanayinin bu iki kesimi birbirleriyle yapısal bir ilişki içindedirler. Ağır sanayinin aksaksız işlemesi, hafif sanayi dediğimiz kesimin makina, teçhizat ihtiyacı için şarttır. Dolayısıyla hafif sanayinin faşizme karşı hoşnutsuzluğu (ki ka-